

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Perspectives on Anthropocentrism in Contemporary Climate Fiction

Autor: Bc. Jan Nosek

Vedoucí práce: PhDr. Ladislav Vít, Ph.D.

Bc. Jan Nosek ve své diplomové práci volně navazuje na svou úspěšně obhájenou bakalářskou práci. V obecnější rovině prací přispívá k poznání současné literární reflexe vztahu člověka a životního prostředí. Sleduje, jak jsou ve vybraném románovém korpusu znázorněny postavy s antropocentrickými sklony své životní prostředí využívat pro svůj osobní prospěch. Teoretickou část práce autor staví na třech tematických blocích, pro jejichž vybudování využívá dostatečného množství zdrojů. Zabývá se hlavními rysy ekokritiky, teorií lidské výjimečnosti a dalšími jevy z oblasti environmentálních studií. Pozornost věnuje vztahu kapitalismu k životnímu prostředí a zamýšlí se nad jeho environmentálně šetrnějšími a zodpovědnějšími alternativami, jako např. „Green Nationalism“. Zde autor opomenul alespoň nastínit vztah mezi kapitalismem a nacionalismem. Poslední část pojednává o tematickém vývoji dystopického románu, jeho zaměření na společnost v momentu krize a na roli technologie v lidské společnosti. V tomto ohledu spatřuji jistý nesoulad mezi Resumé a textem první kapitoly, kde autor dochází k závěru, že společenská kontrola tematicky dominuje nad ničivými dopady lidského konání na prostředí (s. 21). Kladně hodnotím zmínku o „environmentální amnesii“ jakožto ochabujícím vztahu člověka k životnímu prostředí a polemiku o „zodpovědném správcovství“ planety (tzv. „stewardship“).

Následující kapitoly z tohoto koncepčního základu těží. Autor předkládá podrobnou komparativní analýzu zvolených děl z několika hledisek. V první z nich se zaměřuje na mechanismy kapitalismu, jako například prioritizace osobního zisku, dopad merkantilního jednání na životní prostředí a na postoje postav k tomuto jevu. Na základě rozborů usuzuje, že postavy s antropocentrickým jednáním jsou vykreslovány jako antagonisté a ztělesňují étos kapitalismu, který svým povyšováním osobního zisku nad zájmy společnosti planetě škodí. Zde bych uvítal zapojení myšlenek Davida W. Kidnera, který se právě tomuto napětí mezi osobním a společenským původem lhostejného vztahu ke krajině zabývá. Poslední kapitola se soustředí na technologii a snaží se zachytit různé polohy ve ztvárnění tohoto jevu. Autor ukazuje, že v některých dílech je technologie nástrojem ochrany planety, ale také prostředkem lidského odloučení od přírody. Autor dále zkoumá, jak jsou dystopické motivy používány k viktimizaci antropocentricky laděných postav. V některých pasážích je negativní role technologie dle mého názoru nedostatečně ilustrována (např. s. 51) a textu by prospěl přímější vztah technologie k tematické životnímu prostředí. Například v rozboru románu *The Resisters* se autor věnuje otázce dopadu technologie na svobodu než na životní prostředí. Obecně však lze se závěry analýz souhlasit. Jako celek je text logicky a vyváženě rozdělen.

K diskusi:

- Given the omnipresent effects of human activities across the globe, such as acid rain, ice melting, etc., is it possible to speak of „untouched nature“ (p. 3)?
- Can the human effort to save the planet for the sake of saving their own lives be considered “anthropocentric”? if so, what non-anthropocentric alternatives do we have?

Bibliografie: Autor se dobře zorientoval v tématu a zpracoval množství kvalitní odborné literatury. Doporučil bych nepoužívat stejné citace v různých kapitolách (např. Angus s. 8 a 23).

Jazyk, styl a formální úprava: Text je napsán kultivovaným jazykem adekvátním pro magisterský stupeň studia. Příležitostné nedostatky nesnižují čtivost textu ani schopnost mu porozumět.

Celkové zhodnocení: Bc. Jan Nosek prokázal velmi důkladnou obeznámenost s tématem. Cením si nadšení pro téma i zájem průběh výzkumu konzultovat. Po zvážení všech předností i nedostatků práci doporučuji k obhajobě a navrhuji, aby byla hodnocena stupněm „C“.